

ชื่อเรื่อง : แนวทางการส่งเสริมการศึกษาตลอดชีวิตแก่ประชาชนในชนบทโดยผู้สูงอายุภูมิปัญญาท้องถิ่น

ชื่อผู้วิจัย : ศาสตราจารย์ ดร.สุมาลี สังข์ศรีและผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พัชราวลัย สังข์ศรี

ปีที่แล้วเสร็จ : 2562

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 3 ประการ คือ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน ความต้องการและความพร้อมของผู้สูงอายุภูมิปัญญาท้องถิ่นในการส่งเสริมการศึกษาตลอดชีวิตแก่ประชาชนในชนบท 2) เพื่อศึกษาแนวความคิดของกรรมการชมรมผู้สูงอายุ ผู้บริหารและครูสถานศึกษาในระบบ ผู้บริหารและบุคลากรหน่วยงานที่จัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยต่อแนวทางการส่งเสริมการศึกษาตลอดชีวิตแก่ประชาชนในชนบทโดยผู้สูงอายุภูมิปัญญาท้องถิ่น 3) เพื่อสังเคราะห์และเสนอแนวทางการส่งเสริมการศึกษาตลอดชีวิตแก่ประชาชนในชนบทโดยผู้สูงอายุภูมิปัญญาท้องถิ่น

การดำเนินการวิจัย ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน ความต้องการและความพร้อมของผู้สูงอายุภูมิปัญญาท้องถิ่นในการส่งเสริมการศึกษาตลอดชีวิตแก่ประชาชนในชนบท กลุ่มตัวอย่างคือตัวแทนของผู้สูงอายุที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น 45 คนจาก 5 จังหวัดในภาคกลาง เครื่องมือในการรวบรวมข้อมูลคือแบบสอบถามเชิงสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และการวิเคราะห์เนื้อหา ขั้นที่ 2 ศึกษาความคิดเห็นของกรรมการชมรมผู้สูงอายุ ผู้บริหารและครูสถานศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยต่อแนวทางการส่งเสริมการศึกษาตลอดชีวิต กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย กรรมการชมรมผู้สูงอายุ 30 คน ผู้บริหารและครูจากโรงเรียนมัธยมและโรงเรียนประถม 60 คน ผู้บริหารและบุคลากรหน่วยงานที่จัดการศึกษานอกระบบ 60 คน และบุคลากรผู้จัดการศึกษาตามอัธยาศัยในชุมชน 50 คน รวม 200 คน ใน 5 จังหวัด เครื่องมือคือ แบบสัมภาษณ์สำหรับกรรมการชมรมผู้สูงอายุและแบบสอบถาม สำหรับกลุ่มตัวอย่างอีก 3 กลุ่มที่เหลือ วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย และการวิเคราะห์เนื้อหา ขั้นที่ 3 สังเคราะห์และเสนอแนวทางการส่งเสริมการศึกษาตลอดชีวิตแก่ประชาชนในชนบทโดยผู้สูงอายุภูมิปัญญาท้องถิ่น ผู้วิจัยนำข้อมูลที่รวบรวมได้จากการวิจัยขั้นที่ 1 และขั้นที่ 2 มาสังเคราะห์เป็นร่างแนวทางการส่งเสริมการศึกษาตลอดชีวิตแก่ประชาชนในชนบทฯ จากนั้นเชิญตัวแทนผู้เกี่ยวข้อง 17 ท่าน มาร่วมเวทีชาวบ้านเพื่อพิจารณาและให้ข้อเสนอแนะ แล้วนำข้อเสนอแนะไปปรับปรุงเพิ่มเติมแนวทางที่เสนอให้สมบูรณ์ขึ้นต่อไป

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ คือ 1) ในปัจจุบันผู้สูงอายุภูมิปัญญาท้องถิ่น มีโอกาสในการถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์แก่ประชาชนในชุมชนในแบบที่ไม่เป็นทางการเป็นส่วนใหญ่ ท่านระบุว่าต้องการและพร้อมที่จะไปถ่ายทอดภูมิปัญญาเพื่อส่งเสริมการศึกษาทุกประเภท 2) กรรมการชมรมผู้สูงอายุ ผู้บริหารและครูสถานศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบและผู้จัดการศึกษาตามอัธยาศัย มีความคิดเห็นคล้ายกันว่าผู้สูงอายุภูมิปัญญาท้องถิ่นสามารถช่วยส่งเสริมการศึกษาแต่ละประเภทได้มาก ช่วยได้ในหลายลักษณะและได้เสนอความคิดเห็นต่อแนวทาง คือ ผู้สูงอายุภูมิปัญญาท้องถิ่นจะช่วยส่งเสริมการศึกษาแต่ละประเภท ซึ่งประกอบด้วยประเด็นหลักๆ ได้แก่ ประเภทความรู้ วิธีการ สถานที่ และช่วงเวลาในการถ่ายทอดความรู้ 3) แนวทางส่งเสริมการศึกษาตลอดชีวิตแก่ประชาชนในชนบทโดยผู้สูงอายุภูมิปัญญาท้องถิ่นที่นำเสนอจากการวิจัยนี้ประกอบด้วย 7 องค์ประกอบ คือ วัตถุประสงค์ เนื้อหา ความรู้ที่จะถ่ายทอด กิจกรรมที่จะช่วยส่งเสริม วิธีการในการส่งเสริม สถานที่ การติดตามประเมินผล และผลที่คาดหวัง นอกจากนี้ยังมีกลไกในการขับเคลื่อนแนวทางอีก 9 ด้าน คือ ใช้ชุมชนเป็นฐาน ตั้งคณะกรรมการการศึกษาตลอดชีวิตของชุมชน กำหนดนโยบายและแผนการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นสำหรับการศึกษาแต่ละประเภท ตั้งหน่วยประสานงานกลาง จัดทำฐานข้อมูลผู้สูงอายุภูมิปัญญาท้องถิ่น จัดตั้งกลุ่มผู้สูงอายุภูมิปัญญาท้องถิ่น รวบรวมและเผยแพร่องค์ความรู้ของผู้สูงอายุภูมิปัญญาผ่านสื่อต่างๆ สร้างความรู้ความเข้าใจแก่บุคลากรผู้จัดการศึกษาแต่ละประเภทและ ให้การช่วยเหลือสนับสนุนผู้สูงอายุภูมิปัญญา

คำสำคัญ: ผู้สูงอายุภูมิปัญญาท้องถิ่น การส่งเสริมการศึกษาตลอดชีวิต

Research Title : Guidelines of lifelong education promotion for people in rural areas by the elderly local wisdom

Researcher : Professor Dr. Sumalee Sungsri and Associate professor Dr. Pacharawalai Sungsri

Year : 2019

Abstract

The study was carried out with 3 objectives: 1) to study present situation, needs and readiness of the elderly local wisdom in promoting lifelong education for people in rural areas ; 2) to identify ideas of the committee of the elderly clubs, school administrators and teachers, administrators and personnel of non-formal and informal education agencies about guidelines for promoting lifelong education for people in rural areas by the elderly local wisdom; and 3) to synthesize and propose guidelines for promoting lifelong education for people in rural areas by the elderly local wisdom.

The study composed of 3 steps. The first step was studying present situation, needs and readiness of the elderly local wisdom in promoting lifelong education for people in rural areas. The sample were 45 elderly local wisdom from 5 provinces in the central region. Research instrument was the interview questionnaire. The data were analyzed by content analysis. The second step was identify ideas of the committee of the elderly clubs, school administrators and teachers, administrators and personnel of non-formal and informal education agencies about guidelines for promoting lifelong education for people in rural areas by the elderly local wisdom. The samples composed of 30 committee's members of the elderly clubs, 60 primary and secondary school administrators and teachers, 60 administrators and personnel of non-formal education agencies and 50 informal education organizers, totally 200 people from 5 provinces. Research instrument were the interview form for the committee's members of the elderly clubs and questionnaires for the rest 3 groups of the samples. The third step was synthesizing and proposing guidelines for promoting lifelong education for people in rural areas. The data from the first and the second steps were synthesized to form the draft of guidelines for promoting lifelong education for people in rural areas. Then the draft guidelines was presented at the local meeting to obtain feedback and suggestions from 17 related people.

Results of the study were: 1) At present, the elderly local wisdom rather had opportunity for informally transferring their knowledge and experiences to people in rural areas. They were willing and ready to transfer their expertise in order to promote each type of education. 2) The committee of the elderly clubs, school administrators and teachers, administrators and personnel of non-formal and informal education agencies agreed that the elderly local wisdom were very useful to promote each type of education. They proposed guidelines for the elderly local wisdom to support each type of education which composed of the following main items: types of knowledge provided, methods for transferring knowledge, places and period of time for transferring knowledge. 3) The guidelines for promoting lifelong education for people in rural areas by the elderly local wisdom proposed were composed of 7 components: objectives; scope of knowledge for transferring; activities; methods; places; follow-up and evaluation methods and expected outcomes. Moreover 9 items of the strategy for successful implementation were included in the guidelines. They were: employing community-based approach, setting up community lifelong education committee, having policy and plan in applying local wisdom to each type of education, setting up coordination unit, developing the elderly local wisdom data base, forming up the elderly local wisdom group, compiling and disseminating body of knowledge of the elderly local wisdom through various types of media, promoting understanding about the value of local wisdom among organizers of each type of education and providing supports to the elderly local wisdom.

Keywords: elderly local wisdom, lifelong education